

*Радомира Видева**

ИДЕИ ЗА ДИДАКТИЧНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА КОНЕКТОРА EN VIRTUD DE В ОБУЧЕНИЕТО ПО ИСПАНСКИ ЮРИДИЧЕСКИ ЕЗИК ЗА ЧУЖДЕНЦИ

Radomira Videva

SOME IDEAS ABOUT THE DIDACTIC UTILIZATION OF THE EN VIRTUD DE CONNECTOR IN TEACHING LEGAL SPANISH TO NON-NATIVE SPEAKERS

The present article analyzes the use of connectors as one of the linguistic devices that provide grammatical cohesion to Spanish legal texts. In addition to the theoretical review, the paper offers a didactic proposal to develop an ability to work with the *en virtud de* connector, which has been designed to meet the needs of teaching legal Spanish to non-native speakers.

Keywords: *legal Spanish teaching; Spanish legal language; cohesion, connectors.*

Статията разглежда въпроса за използването на конектори като способ за постигане на граматична кохезия в испанските правни текстове. Наред с теоретичния преглед в нея е представено дидактично предложение за развиване на умения за работа с конектора *en virtud de*, предназначено за нуждите на обучението по испански юридически език за чужденци.

Ключови думи: *преподаване на испански юридически език; испански юридически език; кохезия; конектори.*

1. Въведение

Развиването на дискурсна компетентност заема ключово място в обучението по испански юридически език за чужденци. В контекста на този вид чуждоезиково обучение за специфични цели дискурсна компетентност се разглежда като способност да се използват определени стратегии за правилно възприемане и създаване на пълноценни в комуникативно отношение устни и писмени юридически текстове. За целта в класната стая по испански юридически език (по-нататък наричан за краткост „ИЮЕ“) основно се набляга върху запознаването на обучаемите с типичните за правния дискурс жанрове, както и с упражняването на тяхната способност да съобразяват езиковата си продукция с характерните за ИЮЕ формални и стилистични особености.

В същото време Общата европейска езикова рамка свързва дискурсна компетентност¹ и с много други видове умения, между които е и способността за постигане на съдържателна и структурна свързаност при създаване на текстове. Дори нещо повече, уменията за постигане на текстова кохерентност и кохезия като елементи на дискурсна компетентност присъстват в

* **Радомира Видева** – ас. д-р, Езикови курсове за чужденци, Университет на Саламанка, Испания, mira@lawyer.com.

¹ Общата европейска езикова рамка разделя прагматичните компетентности на дискурсна, функционална и организационна.

илюстративната ска̀ла за определяне нивото на владеене на съответния чужд език² (Marco común europeo de referencia para las lenguas: aprendizaje, enseñanza, evaluación 2002: 120–122).

В настоящата статия насочваме вниманието си към значимостта на развиването на умения за постигане на граматична кохезия чрез използване на конектори, основно защото този аспект на дискурсната компетентност се оказва по-слабо застъпен в учебното съдържание на голяма част от специализираните курсове по ИЮЕ, което ни накарва да представим някои практически идеи за работа.

На първо място ще изясним същността на понятието „конектори“, след което ще разгледаме основните класификации, възприети по отношение на тези лингвистични единици в испанския език.

Портолес определя конекторите като дискурсни маркери свързващи семантично и прагматично текстови фрагменти, чието значение предопределя взаимодействието, създадено в резултат на така постигнатата текстова свързаност (Portolés 1993: 144). Де Вега ги причислява към групата на затворените класове от думи и обяснява функцията им със създаването на семантична спойка между отделните части на дискурса (Vega Rodríguez 2005: 86). Санчес Авендањо ги определя като най-очевидните външни признаци на семантичните връзки между отделните части на текста (Sánchez Avendaño 2005: 175). Учебният план на Институт „Сервантес“ възприема конекторите като дискурсни маркери, спомагащи за постигане на аргументно единство в рамките на дискурса посредством семантично и прагматично свързване на един фрагмент с друг и определящи смисъла на целостта, образувана от така свързаните елементи (Instituto Cervantes 2006).

Съществуват различни класификации на конекторите в испанския език. В зависимост от вложеното в тях съдържание Сорракино и Портолес разграничават три вида. Това са присъединителните конектори, свързващи текстуални фрагменти с една и съща аргументна ориентация, причинно-следствените конектори, свързващи елементи, намиращи се помежду си във взаимно обуславяща се връзка, и противопоставителните конектори, които отхвърлят или омаловажават някои от изводите, произтичащи от предходния фрагмент (Zorraquino y Portolés 1999: 4093).

Към тези видове Калсамиглия и Тусон добавят още конекторите за причина, за цел, за условие, за време и за място (Calsamiglia y Tusón 2002: 248). Споменатият по-горе учебен план на Институт „Сервантес“, в своята част, отнасяща се до прагматичните тактики и стратегии, в частност до изграждането и интерпретацията на дискурса, също възприема класификацията на Сорракино и Портолес, като я допълва с още една категория, означена като конектори за основание.

2. Обосноваване значимостта на работата с конектори в обучението по ИЮЕ за чужденци

Значимостта на конекторите в ИЮЕ се свързва основно с умението да се излагат доводи в подкрепа или за отхвърляне на дадено твърдение (т.нар. правна аргументация). Това умение освен правни измерения, изразяващи се в подбора и анализа на правнорелевантните факти, притежава и своята езикова страна, която предполага познаването и прилагането на съответните лингвистични и дискурсни механизми, необходими за изработване на ясни и свързани аргументативни юридически текстове. Именно тук се откроява приносът на конекторите като способ за постигане на граматична кохезия в устните и писмени правни текстове с аргументативен характер.

В този смисъл, вече разгледани в контекста на ИЮЕ, конекторите посочват логиката, определяща връзката между отделните фрагменти в правния дискурс и по този начин позволяват на адресата да разпознае изложените доводи и да определи смисъла на текста като съвкупност от така свързаните елементи. Умелото боравене с конектори придава убедителност на изтъкнатите доводи в полза на определено твърдение и прави юридическите текстове по-разбираеми и достъпни. Неслучайно правилното използване на конектори с оглед постигане на структурна свърза-

² За езикови нива B2 и C1, каквито са обичайните нива за изучаване на ИЮЕ, се предвижда притежаването на умения за изграждане на ясен и свързан дискурс посредством използването на конектори и други механизми за постигане на кохезия.

ност в рамките на правните текстове представлява една от препоръките за модернизация на ИЮЕ (Montolío 2011: 52–53).

В приложената по-долу таблица (вж. фиг. 1.) сме посочили най-често използваните конектори в испанския юридически език, като за целта сме възприели класификацията от учебния план на Институт „Сервантес“ и въз основа на нея сме ги групирани в четири основни направления.

Видове конектори	Най-често използвани конектори в ИЮЕ
Присъединителни конектори	<i>también, además, asimismo, igualmente, de igual manera, de igual modo, del mismo modo, de manera similar, de modo semejante, adicionalmente</i>
Причинно-следствени конектори	<i>por ende, en consecuencia, por consiguiente, resulta que, a causa de, por tal razón, lo cual apunta hacia la conclusión de que, de ello resulta necesario admitir, por ese motivo, por esa razón, lo cual prueba que, de ello puede inferirse que, lo cual significa que, lo cual muestra que</i>
Конектори за основание	<i>porque, puesto que, ya que, debido a, a causa de, gracias a, en virtud de, de acuerdo con, dado que, por culpa de, considerando que, teniendo en cuenta que, en vista de que</i>
Противопоставителни конектори	<i>pero, sin embargo, aun así, con todo, aun cuando, a pesar de todo, pese a todo, aunque, si bien, eso sí, antes bien, ahora bien</i>

Фиг. 1. Видове конектори и най-често използвани в ИЮЕ

От посочените конектори за изработване на дидактично предложение за работа в класната стая по ИЮЕ сме избрали лексикалната единица *en virtud de* „въз основа на“, която е една от най-често използваните в испанския правен език. Според споменатата вече класификация в учебния план на Институт „Сервантес“ въпросната единица принадлежи към групата на конекторите за основание (*conectores justificativos*), т.е. служи за въвеждане на предпоставки или основания в полза на определен аргумент. Испанската кралска езикова академия в своя „Речник на испанския език“ прецизира семантичния обхват на конектора *en virtud de* („въз основа на“ се раглежда като синоним на „вследствие на“, „в резултат“) (Real Academia Española 2014), което на практика, в контекста на правните текстове се изразява в посочване на формалния източник на породените правни последици.

3. Дидактично предложение за развиване на умения за работа с конектора *en virtud de* в обучението по ИЮЕ за чужденци

При изработване на предложението за работа с избрания от нас конектор сме следвали насоките на Сантьяго Гервос за преподаване на текстуална свързаност посредством дискурсни маркери (De Santiago Guervós 2019: 15). Предложените упражнения и дейности са организирани в три групи, като последователността на тяхното прилагане съответства на процеса на възприемане и активиране на тези езикови единици. Започваме с упражнение за разпознаване, свързано с развиване на уменията за четене с разбиране на специализиран правен текст, което помага на обучаемите да разграничат употребените в текста конектори за основание, да различат конкретния обхват на приложение на всяка една от тези единици и да изградят критерии, въз основа на които те се употребяват. Продължаваме с упражнение за затвърждаване, което насочва вниманието към смисловото значение на конектора, с който се работи в това дидактично предложение, и неговото прилагане в рамките на различни по характер юридически текстове. Завършваме предложението с дейност за свободна практика, свързана с развитие на умения за устно и писмено изразяване и взаимодействие чрез създаване на собствена езикова продукция на правна тематика. С цел да съ-

средоточим вниманието върху семантичния обхват на конектора *en virtud de* в нашето дидактично предложение сме включили и други конектори от същата група като *porque*, *ya que*, *puesto que* и *gracias a*, с които курсистите вече са се запознали в хода на своето обучение до момента.

EN VIRTUD DE LA LEY

(Дидактично предложение за работа с конектори в обучението по ИЮЕ)

Входно ниво: C1³.

Продължителност: 2 академични часа.

Упражнение за разпознаване

Указания към участниците: Прочетете текста, подчертайте конекторите за основание, които са използвани в него и след това ги групирайте в зависимост от тяхното смислово значение, както е показано в примера.

Материал: Откъс от специализиран правен текст (вж. фиг. 2.)

Las fuentes del Derecho español

Al ser la ley una norma de carácter común, justo y estable, dictada por una autoridad competente y debidamente promulgada, en España la potestad de elaborar y aprobar las leyes le corresponde a las Cortes Generales (Congreso y Senado) y a las comunidades autónomas, dentro de su territorio y sobre materias cuyas competencias les hayan sido otorgadas en los Estatutos de Autonomía.

Los principios generales del Derecho constituyen la base del ordenamiento jurídico e inspiran la elaboración de las leyes. Ellos actúan en una doble dirección; cuando no existe ley o costumbre aplicables, permitiendo a la vez un recto entendimiento de las normas gracias a elementos de ética, equidad, lógica y sentido de la realidad y de la justicia.

Desde el punto de vista jurídico, la costumbre es otra norma de conducta, ya que ha nacido de la reiterada y constante práctica social y es considerada obligatoria por la comunidad. La costumbre solo rige en defecto de ley aplicable, siempre que no sea contraria a la moral, al orden público y que resulte probada. En cualquier caso, ha de ser alegada y probada por la parte interesada, puesto que los tribunales no están obligados a conocerla.

Otras fuentes del Derecho español son la jurisprudencia porque incluye los criterios reiteradamente manifestados por el Tribunal Supremo en sus sentencias y la doctrina porque supone la opinión de los juristas de reconocido prestigio sobre una materia concreta, ambas actuando en virtud de fuentes no formales del Derecho que ayudan a esclarecer y entender el significado de las normas en toda su extensión.

(Fragmento adaptado de Guía de español jurídico para extranjeros)

Фиг. 2. Откъс от юридически текст

³ За определяне на входното ниво сме приложили насоките на Общата европейска езикова рамка и за съобразяване на конкретните езикови умения и компетентности сме следвали препоръките на учебния план на Институт „Сервантес“.

- a) Conectores justificativos que introducen la fuente formal de las consecuencias jurídicas → _____
- b) Conectores justificativos que introducen el actor o la circunstancia causante de las consecuencias jurídicas → _____
- c) Conectores justificativos que introducen una justificación obvia o notoria de las consecuencias jurídicas → ***puesto que***, _____

Упражнение за затвърждаване

Указания към участниците: Довършете изреченията, като свържете текстовите отрязъци посредством конектора за основание *en virtud de*, както е показано в примера.

Ej. 1: ***En virtud de lo expuesto en la demanda, se solicita la adopción de medidas cautelares.***

- a) ***En virtud de la ley aplicable al contrato,*** _____ .
- b) ***En virtud de la denuncia presentada por la víctima,*** _____ .
- c) ***En virtud de lo estipulado por las partes,*** _____ .

Ej. 2: ***La incorporación de bienes y derechos al caudal hereditario se produjo en virtud de las presunciones establecidas en la legislación vigente.***

- d) Se han constituido varios organismos de protección de los derechos humanos ***en virtud de*** _____ .
- e) Después de la incorporación del país a la Unión Europea fueron adoptadas nuevas leyes ***en virtud de*** _____ .
- f) La detención preventiva solo podrá ser decretada ***en virtud de*** _____ .

Дейност за свободна практика

Указания към участниците: Прочетете текста и въз основа на информацията, която се съдържа в него, както и на Вашите допълнителни познания по темата, подгответе своето участие в импровизиран дебат върху ролята на съдебния преводач в испанското производство по наказателни дела. За целта следва да изберете своя отбор. Отбор А излага становището, че при изпълнение на своите функции, съдебният преводач в Испания представлява заплаха за правната сигурност. Отбор Б защитава противоположното мнение, според което съдебният преводач е не просто вещо лице, а по-скоро истински межкултурен посредник. При аргументиране на позицията си, не забравяйте да си послужите с конекторите за основание, които вече познавате!

Материал: Откъс от специализирана статия (вж. фиг. 3.).

CAMPUS DIGITAL

Juan Miguel Ortega Herráez, investigador del Departamento de Traducción e Interpretación de la Universidad de Granada, ha realizado el primer estudio sobre el papel de los intérpretes judiciales en España. Cada vez son más los idiomas que es necesario traducir durante los procesos judiciales, en función de la nacionalidad de origen de los implicados.

Sin embargo, su tesis doctoral ha revelado que la mayoría de los intérpretes encuestados adapta el lenguaje de la persona a la que traduce “para facilitar la comunicación y el trabajo y acercar los universos de las partes, en la medida en que existen grandes asimetrías entre ellas, sobre todo de carácter cultural”. Además, en lo que a la explicación de diferencias culturales y de procedimiento

judicial se refiere, la mayoría de los traductores admite que las llevan a cabo, esgrimiendo que “a veces, son los propios testigos o procesados los que hacen preguntas al intérprete sobre el procedimiento judicial, por ser algo desconocido para ellos”.

Los datos obtenidos por Juan Manuel Ortega en su investigación le permiten concluir que el intérprete judicial tiene un papel más activo del que se le presupone inicialmente. Y lo que es más importante, los resultados de su tesis parecen sugerir que en muchos casos la toma de decisiones del intérprete es consciente, apartándose claramente del modelo de *legal equivalent* que se propugna en los tribunales federales de EE. UU. (para ser fiel al original, el traductor judicial debería ser lo más literal posible, sin omitir ni añadir nada y sin modificar el registro de las partes).

Para Ortega, esta actuación del intérprete judicial en España “no debe achacarse a una mala praxis”, ya que no podemos olvidar que, por el momento, no existe en nuestro país [en España] ninguna normativa específica de carácter vinculante que especifique cuáles son las funciones y limitaciones del papel del intérprete judicial, algo que ocurre, por ejemplo en EE. UU. a través de la *Federal Court Interpreters Act*.

El autor de la tesis doctoral en cuestión considera que este trabajo debe hacer reflexionar a la sociedad acerca “de la necesidad de contar con algún tipo de normativa que regule el difícil papel del intérprete judicial en nuestro país [en España] y que lo adecue a las especificidades de nuestro propio sistema judicial y procesal”.

(Fragmento adaptado de *Guía de español jurídico para extranjeros*)

Фиг. 3. Откъс от статия с юридическа тематика

Препоръки за преподавателите: В хода на дебата преподаващият участва като модератор. С цел да насърчи и улесни разсъжденията на участниците той може да им зададе някои подпомагащи въпроси от типа на предложените по-долу примери (вж. фиг. 4.).

¿Alguien ha tenido experiencia como jurista tratando con intérpretes judiciales?

¿Si es así, dónde os ha ocurrido esto? ¿En Bulgaria o en España?

Y vosotros mismos, siendo juristas o intérpretes, ¿habéis actuado alguna vez en calidad de intérpretes judiciales?

¿Si es así, dónde os ha ocurrido esto? ¿En Bulgaria o en España?

En vuestra opinión, ¿la formación jurídica supone alguna ventaja a la hora de desempeñar la función de intérprete judicial?

¿Cómo están planteadas dichas funciones según la legislación de vuestro país de origen?

(Material de creación propia)

Фиг. 4. Помощни въпроси, задавани от модератора

4. Заключение

Прилагането на механизми за постигане на кохезия при създаване на собствена езикова продукция представлява важен аспект от развиването на дискурлната компетентност в рамките на обучението по ИЮЕ за чужденци. Правилното използване на конектори се откроява сред тези способи като особено значимо с оглед на правната аргументация, откъдето произтича необходимостта от неговото по-обстойно разглеждане в класната стая. Развиването на умения за работа с конектори в специфичния правен контекст се извършва поетапно, като се следва процесът на възприемане и активиране на тези езикови единици и се обхваща тяхното разпознаване, затвърждаване и свободно прилагане в практиката, където спомагат за създаването на ясни, гладки и добре структурирани устни и писмени аргументативни юридически текстове.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Calsamiglia, Tusón 1999:** Calsamiglia, H., A. Tusón. *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona: Ariel.
- Consejo de Europa 2002:** Consejo de Europa. *Marco Común Europeo de Referencia para las Lenguas: aprendizaje, enseñanza, evaluación*. Madrid: Editorial Anaya.
- DRAE:** *Diccionario de la lengua española*. Madrid: Real Academia Española. <<https://dle.rae.es>> [19.05.2020]
- Instituto Cervantes 2006:** Instituto Cervantes. *Plan Curricular del Instituto Cervantes. Niveles de referencia para el español*. <https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/plan_curricular/> [19.05.2020]
- Martín Zorraquino, Portolés 1999:** Martín Zorraquino, Mª A., J. Portolés, Los marcadores del discurso. – In: Bosque, I., V. Demonte (eds). *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe.
- Montolío Durán 2011:** Montolío Durán, E. (ed). *Estudio de campo: Lenguaje escrito. Comisión para la modernización del lenguaje jurídico*. Madrid: Ministerio de Justicia.
- Portolés 1993:** Portolés, J. La distinción entre los conectores y otros marcadores del discurso en español. – In: *Verba*, Vol. 20, 141–170.
- Prada Rodríguez, Prada Segovia, Cuquerella 2011:** Prada Rodríguez, M., Prada Segovia, M., Cuquerella Jiménez-Díaz, A. *Guía de español jurídico para extranjeros*. La Coruña: Netbiblo.
- Sánchez Avendaño 2005:** Sánchez Avendaño, C. Los conectores discursivos. Su empleo en redacciones de estudiantes universitarios costarricenses. – In: *Revista de Filología y Lingüística de la Universidad de Costa Rica*, Vol. 31, 169–199.
- Santiago Guervós 2019:** Santiago Guervós, J. La conexión discursiva en español LE/L2: problemas terminológicos, propuesta de catálogo y didáctica. <https://marcoele.com/descargas/28/desantiago-conexion_discursiva.pdf> [19.05.2020]
- Vega Rodríguez 2005:** Vega Rodríguez, M. El procesamiento de oraciones con conectores adversativos y causales. – In: *Cognitiva*, Vol. 17, 85–108.